

го заповідника О. В. Г л а д у н е н к о, наук. співроб. цього ж заповідника М. Н. М а н ь к о та інші.

До конференції були видані тези доповідей і повідомлень. На жаль, ряд провідних учених на конференцію не прибули. Учасники конференції відвідали поле Берестецької битви. 28 червня у Георгіївській церкві, що знаходиться на території заповідника, відбувся молебень. Під час роботи конференції працювала художня виставка місцевого майстра пензля В. М. В о й т о в и ч а.

Т. В. Вронська (Київ)

Зустріч із заступником директора Інституту ім. А. Гаррімана (США)

Доброзичливість й відвертість панували на зустрічі співробітників відділу історії України періоду другої світової війни Інституту історії України із заступником директора інституту ім. Гаррімана при Колумбійському університеті проф. М а р к о м ф о н Х а г е н о м, що відбулася 5 червня 1992 р. Ініціатива зустрічі належала американському вченому, який побажав поспілкуватися з фахівцями, які досліджують саме цей важливий період. Зацікавленість М. фон Хагена в обміні думками та поглядами на деякі проблеми з українськими колегами пояснюється новим ставленням американських учених до незалежної держави — України, суттєвими змінами у їхніх наукових підходах та позиціях. Як повідомив проф. М. фон Хаген, корінні перебудовні процеси останнього часу позначилися на загальній спрямованості тематики Гарріманівського інституту.

У цій зустрічі також взяв участь аспірант Колумбійського університету з Ізраїлю А м і р В а й н е р, який веде свою науково-дослідницьку роботу під керівництвом М. фон Хагена. Обидва гості перебували у Києві з метою опрацювання фондів місцевих архівів.

Із вступним словом та короткою інформацією про головні напрями досліджень виступив зав. відділом, д-р іст. наук, проф. М. В. К о в а л ь. Він приділив увагу перегляду тематики наукових досліджень відділу, пошуку нових напрямів роботи, висвітленню раніше не вивчених і складних питань. Головними у науковій роботі, як підкреслив М. В. Коваль, мають бути чесність, об'єктивність та недопущення будь-якого ідеологічного впливу на історика-науковця з боку жодної з партій або рухів.

Фон Хаген у свою чергу охарактеризував загальну спрямованість у роботі Гарріманівського інституту, що, до речі, позначилося й на пошуках нової назви для цієї наукової установи, яка б більш об'єктивно віддзеркалювала головну лінію у науковій роботі. Перевагу було віддано назві «Гарріманівський інститут» за ім'ям його засновника.

Далі він розповів про фахівців, які працюють в інституті, — політологів, економістів, антропологів та істориків. Якщо раніше вони працювали над темами, що висвітлювали події у центрі колишнього Союзу, то нині пріоритет надається й іншим регіонам співдружності, насамперед національним державним утворенням. Науковці переходять від застарілих

стереотипів, коли переважали показ негативних сторін політики КПРС та радянського уряду, критика способу життя в колишньому СРСР, і приступають до глибокого вивчення міжнародних відносин, історії класів, партій тощо.

М. фон Хаген розповів також про тему свого власного дослідження, шляхи, які привели його до вибору цієї теми. У своїй праці він планує висвітлити такі проблеми, як Червона армія у передвоєнні часи, армія та суспільство, армія та культура. «Я хочу, — наголосив, зокрема, професор, — висвітлити долю селянства, адже армія у той час складалася в основному із селян». Далі він спинився на темах своїх колег та учнів, серед яких, зокрема, є досить цікаві: «Історія кооперації до 1929 р.», «Історія революції та громадянської війни на Дону», «Народна освіта в СРСР», «Моральна статистика (витоки таких явищ, як проституція, самогубство, інші тіньові сторони життя)», «Жінки й система охорони здоров'я» та ін.

М. фон Хаген також зазначив, що певний негативний вплив на праці американських науковців в інституті ім. Гаррімана мала «холодна війна», тенденційне висвітлення окремих питань радянського буття. Не позбавлений почуття гумору, він у зв'язку з цим пожартував: «Але ми не дуже сумуємо з цього приводу, бо в СРСР писали ще гірше», певно маючи на увазі наукові праці минулих десятиріч.

Не позбавленою самокритичності була заява М. фон Хагена про те, що західні історики значною мірою — учні великоросійської школи історії, що Україну у своїх дослідженнях вони здебільшого ігнорували, а основну інформацію про неї одержували з праць представників української діаспори. З метою поглиблення знань про народ України, віддаючи йому данину пошани, професор почав вивчати українську мову. Він вважає, що нині молода українська держава показує приклад історикам та політикам у політичних процесах. Симпатизуючи демократичним перетворенням, що відбуваються на її терені, М. фон Хаген сказав: «Україна запрошує».

З короткою інформацією виступив також аспірант професора фон Хагена Амір Вайнер.

Потім відбувся обмін думками та запитаннями з гострих проблем історії України періоду другої світової війни.

Серед питань, які обговорювалися та дискутувалися на зустрічі були такі, що стосувалися «патріотизму українського народу, монолітності суспільства, існування окремих національних збройних формувань, історії ОУН—УПА, польсько-української війни, репресій щодо воєначальників у передвоєнні роки та ін.

Одним із висновків, яких дійшли її учасники, було те, що взаємодія та співпраця, плідотворний обмін думками принесе користь вітчизняним історикам та їх колегам за межами України.

Ця зустріч стала ще однією сходинкою на шляху від конфронтації вчених до взаєморозуміння та співробітництва.